

TIRANT LO BLANC

Fa cinc-cents anys que es va publicar per primera vegada Tirant lo Blanch obra del cavaller valencià Joanot Martorell que segurament va nàixer a Gandia.

I per això enguany s'ha celebrat el cinquè centenari del Tirant, que fins i tot, ha tingut un cert protagonisme en les falles del 90, la qual cosa li ha donat, sense eufemismes, un cert caire de popularitat, que fins ara no havia tingut la novel·la més famosa que tenim escrita en llengua catalana.

Joanot Martorell era un cavaller i va escriure sobre allò que coneixia bé: la cavalleria de la seua època que tot cal dir-ho ja anava una mica a la baixa. Moltes vegades la novel·la transpira un cert aire de periodisme medieval, és a dir, fa cròniques (o podria fer la funció de crònica) d'allò que passa en el front de batalla. Però com que l'objectivitat (o l'intent de dir la veritat) llavors no estava tan clar com ara, adapta allò que diu a allò que vol diria que passés realment: Un exemple molt il·lustratiu, els turcs han entrat i s'han apoderat de Constantinoble, però ell fa que l'heroi de la novel·la impedisca als turcs que entren a la famosa ciutat de l'estret, perquè això és el desig seu i de la cristianitat d'aleshores.

Hi ha anacronismes

diversos, apart del vist, com per exemple que els moros de Canàries arriben a Anglaterra, això no ha succeït històricament, però les novel·les són invencions dels seus autors i com és normal poden crear i inventar allò que es vaja bé a les seues narracions.

Però malgrat això, moltes de les coses que es desenvolupen a la novel·la són aspectes que d'alguna manera Joanot Martorell ha viscut o ha experimentat. Per exemple el seu heroi en començar la novel·la va a Anglaterra, també Joanot Martorell va anar a Anglaterra; Tirant moltes vegades escriu i rep diverses lletres de batalla (cartes reptant al contrincant per raons normalment de trencaments d'honors) igual com en la vida real va fer Joanot Martorell que per cert va anar a Anglaterra a buscar un àrbitre que vulgués ser-ho de la seua batalla d'honor que volia escometre contra Joan de Monpalau (un altre cavaller valencià que va trencar, segons Joanot Martorell, la promesa de casament amb la seua germana).

La primera part de la novel·la es desenrotlla a Anglaterra, potser és la part més fantasiosa i per altra banda més poc original de la novel·la perquè es basa en d'altres produccions de l'època. Destaca la guerra contra els moros de Canàries i també les festes que se celebren a la cort

del rei d'Anglaterra.

La segona part de la novel·la va des de l'arribada a Sicília fins que és cridat a l'imperi grec.

La part més llarga és la de l'Imperi Grec. Després hi ha una llarga excursió pel mediterrani (pel nord d'Àfrica) i torna a la cort grega on acabarà la novel·la.

Dos aspectes destaquen també en la novel·la: les referències eròtico-amoroses sobretot entre el protagonista i el seu amor: Carmesina: "Com Tirant fon ferit en lo cor amb na fletxa que li tirà la deessa Venus perquè mirava la filla de l'emperador":

...contemplava la gran bellea de Carmesina. E per la gran calor que feia, perquè havien estat ab les finestres tancades, estava mig descordada, mostrant en los pits dues pomes de paradís que crestal·lines parien, les quals donaren entrada als ulls de Tirant, que d'allí avant no trobaren la porta per on eixir...

Finalment cal recordar la gran quantitat de traduccions que ha tingut l'obra a altres idiomes. Enguany i coincidint amb el cinquè centenari de la primera publicació s'han fet diverses reedicions de l'obra de Joanot Martorell, algunes són fetes seguint el mateix tipus de transcripció lin-

güística que utilitzà Joanot Martorell, costa una mica però és més autèntica la seua lectura i el llenguatge és de l'època. Hi ha altres publicacions resumides, retallades, abreujades, etc. que no són tan recomanables com l'original però sempre poden servir per a anar fent boca.

Editorial 62-Caixa. 2 volums.

A cura de Martí de Riquer.

Edició que reproduceix, fidelment i íntegra, la primera del Tirant lo Blanc publicada a València per Nicolau Spindeler, l'any 1490.

Edicions Bromera. Els nostres autors.

Versió de Francesc Marchant.

Adaptació per al lector no especialitzat. Vol ser un revulsiu per a que el lector s'hi acoste a l'original.

Editorial Laia.

Versió resumida i actualitzada.

Editorial Proa. Adaptació per a xiquets.

Il·lustracions de Manuel Boix.

Adaptació del text de Maria Aurèlia Capmany.